

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa [...] Szpitala im. [...] w P.

przeciwko A.W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 marca 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P.

z dnia 26 lutego 2016 r., sygn. akt III Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża pozwanej kosztami zastępstwa procesowego strony powodowej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 15 września 2015 r. (mocą którego zasądzono od pozwanej A.W. na rzecz powoda [...] Szpitala im. [...] w P. kwotę 30.875,22 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 maja 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 3.344 zł tytułem kosztów procesu) i nie obciążył jej kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu odwoławczym.

Pozwana zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Skargę oparła na podstawie naruszenia prawa materialnego: art. 8 k.p., przez niewłaściwe zastosowanie, przy przyjęciu konstrukcji bezpodstawnego wzbogacenia, w realiach

niniejszej sprawy i historycznych przesłankach uformowania prawnego pełnienia dyżurów medycznych po 1999 r. w sytuacji, gdy pozwana, jak i inni pracownicy samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej nie mieli żadnych możliwości kształtowania w inny niż narzucony przez szpitale sposób, swoich warunków pracy, a wynagrodzenie jakie otrzymywali, nie uwzględniało (obowiązkowej w przypadku stosunku pracy) składki na ubezpieczenia społeczne, bez winy pracowników i bez ich udziału w ustalaniu stawek wynagrodzenia, co obecne żądania powodów czyni sprzecznymi z zasadami współżycia społecznego. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę przez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w P..

Skarżąca wniosła o rozpoznanie skargi kasacyjnej, albowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: czy obciążanie pracownika obowiązkiem zapłaty zaległych składek na rzecz ZUS w sytuacji, gdy zasady wykonywania zatrudnienia i rozliczania należności publicznych, w tym składek na rzecz ZUS, zostały ustalone i narzucone przez pracodawcę (publicznego) jako płatnika tych należności, który swym działaniem lub zaniechaniem doprowadził do powstania zaległości, narusza zasady współżycia społecznego, a żądanie zapłaty zaległych składek od pracownika jest sprzeczne z art. 8 k.p.

Zdaniem skarżącej, wobec braku orzecznictwa Sądu Najwyższego w tym zakresie, powyższa kwestia stanowi problem interpretacyjny o charakterze precedensowym, mający istotne znaczenie dla rozwoju prawa. Ponadto dla podniesionego zagadnienia niezwykle istotna jest okoliczność, że całość rozwiązań przyjętych przez pracodawcę publicznego była czyniona w celu obejścia przepisów o czasie pracy pracowników, którzy zostali „zachęceni” do przyjęcia powyższego rozwiązania przez zapewnienie przez pracodawcę, iż wynagrodzenie będzie opłacalne ze względu na brak obowiązku uiszczenia składki emerytalnej w przypadku wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu zasadność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym

przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Konstruowanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105). Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 i z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przedstawiona przez pozwaną kwestia nie spełnia wskazanych wyżej kryteriów kwalifikacyjnych istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sformułowane we wniosku zagadnienie prawne odnosi się do regulacji zawartej w art. 8 k.p., która należy do kategorii przepisów prawa zawierających klauzule generalne, wobec czego z natury rzeczy ma charakter ogólny, a jej zastosowanie jest ściśle uzależnione od konkretnych okoliczności faktycznych. Z tej przyczyny kwestia prawidłowej interpretacji przepisu art. 8 k.p. (choćby powiązanego z innymi przepisami prawa materialnego), nie może być uznana za argument wskazujący na potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisu prawa (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2014 r., I PK 272/13, niepublikowane; z dnia 11 kwietnia 2003 r., I PK 558/02, OSNP 2004 nr 16, poz. 283 oraz z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 252/08, LEX nr 736733).

Przepis ten upoważnia sąd do oceny, w jakim zakresie, w konkretnym stanie faktycznym, działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie jego prawa i nie korzysta z ochrony prawnej (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2009 r., I PK 48/09, LEX nr 529757; z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 78/10, LEX nr 725005; z dnia 12 stycznia 2011 r., II PK 89/10, LEX nr 737386; z dnia 2 października 2012 r., II PK 56/12, LEX nr 1243024). Nie jest przy tym możliwa taka wykładnia art. 8 k.p., która zawierałaby swoiste wytyczne, w jakich (kazuistycznych) sytuacjach sąd powszechny miałby uwzględnić albo nie uwzględnić zarzutu sprzeczności żądania pozwu z tym przepisem. Stosowanie art. 8 k.p. pozostaje zatem w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności konkretnej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2003 r., I PK 558/02, OSNP 2004 nr 16, poz. 283). W oderwaniu od tych konkretnych okoliczności nie można formułować ogólnych dyrektyw co do stosowania tego przepisu (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2016 r., II PK 65/15, LEX nr 2052414 i z dnia 28 listopada 1967 r., I PR 415/67, OSPiKA 1968 nr 10, poz. 210, z glosą Z. Ziemińskiego oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 1974 r., III PZP 34/73, OSNCP 1975 nr 1, poz. 4 z glosami S. Sołtysińskiego i Z. Ziemińskiego, a także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10

lutego 2012 r., II PK 144/11, LEX nr 1167470; z dnia 26 czerwca 2012 r., II PK 275/11, M.P.Pr. 2012 nr 11, s. 584-587).

Konkludując, wobec niewykazania istnienia powołanej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

as